

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0822U101073

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 10-12-2022

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Пономаренко Тетяна Ігорівна

2. Tetiana I. Ponomarenko

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 053

Назва наукової спеціальності: Психологія

Галузь / галузі знань: соціальні та поведінкові науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Соціальні та поведінкові науки

Дата захисту: 09-12-2022

Спеціальність за освітою: Психологія

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 554

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, буд. 9, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, буд. 9, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 15.81.21

Тема дисертації:

1. Психологічні чинники розвитку комунікативної компетентності майбутніх психологів у медійному просторі
2. Psychological factors of development of future psychologists' communicative competence in the media space

Реферат:

1. Дисертацію присвячено теоретичному обґрунтуванню й експериментальному вивченню проблеми психологічних чинників розвитку комунікативної компетентності майбутніх психологів у медійному просторі. Проведено аналіз філософської, педагогічної та психологічної літератури присвяченої темі дослідження. Проаналізовано основні підходи (діяльнісний, когнітивний, системний, акмеологічний, аксіологічний, компетентнісний) та напрямки (гуманістичний та біхевіорестичний) до вивчення досліджуваного феномену. Аналіз поглядів науковців на комунікативну компетентність майбутніх психологів у медійному просторі показав, що медійний аспект є новим як у діяльності психолога, так і в науково-психологічних дослідженнях. У психолого-педагогічній літературі розглядаються лише деякі аспекти комунікативної компетентності у медійному просторі. Сформовано визначення комунікативної

компетентності майбутніх психологів у медійному просторі як сукупність знань, умінь і навичок, що необхідні для успішної комунікації в медіапросторі, з метою реалізації професійних цілей, серед яких: просвітницької діяльності у медіапросторі, організація заходів в онлайн (марафони, конференції, тренінги), забезпечення якісної індивідуальної роботи з клієнтами, організація ефективного зворотного зв'язку, публікаційна та рекламна діяльність тощо. Вона складається із чотирьох компонентів, де до традиційних (когнітивний, емоційний, поведінковий) додається четвертий – медійний (так звана професійна медіакомпетентність). Встановлено психологічні чинники комунікативної компетентності майбутніх психологів у медіапросторі різного рівня значущості впливу на розвиток комунікативної компетентності майбутнього психолога у нових медіа. Поглиблено знання про особливості професійної діяльності психологів-практиків у медійному просторі, який являє собою онлайн-середовище нових медіа, де психолог реалізує професійну діяльність у трьох напрямках (просвітництво, реклама і індивідуальна робота з клієнтами) і відкриває для себе ряд можливостей (просторові, часові, фінансові, професійні). Медіапростір характеризується рядом властивостей (мобільність, інтерактивність, конвергенція і ризомність). Обґрунтовано специфіку професійної медіакомпетентності психолога-практика як сукупність технічних і маркетингових знань, умінь і навичок, особистісних якостей та психологічної готовності до діяльності у новому форматі, які необхідні фахівцю для успішної професійної реалізації в медійному просторі. На підставі аналізу наукових джерел та відповідно до особливостей комунікативної компетентності майбутніх психологів у медійному просторі, обґрунтовано критерії (комунікативний, організаторський, технічний, маркетинговий і психологічний) та рівні (низький, середній та високий) комунікативної компетентності майбутніх психологів у медійному просторі. Низький рівень свідчить про відсутність сформованості декількох із визначених критеріїв взагалі (комунікативний, організаторський, технічний, маркетинговий та психологічний) та про наявність базових ЗУН по іншим критеріям; середній рівень – про сформованість базових ЗУН по всім п'яти критеріям; високий рівень показує сформованість достатньої кількості ЗУН по всім п'яти критеріям для реалізації професійної діяльності психологом в медіапросторі. Результати констатувального експерименту засвідчили, що у більшості майбутніх психологів спостерігаються середні та низькі показники досліджуваного феномену, на відміну від практикуючих колег. Розрахунки χ^2 критерію Фішера показали, що показники комунікативних здібностей, професійної медіакомпетентності та комунікативної компетентності у медійному просторі у психологів-практиків та майбутніх психологів значно відрізняються, а показники організаторських здібностей схожі. Ми припускаємо, що ці значні відмінності у показниках пов'язані з наявністю професійного досвіду та орієнтацією практикуючих психологів на вимогу сучасності, а рівень організаторських здібностей є індивідуально-психологічною особливістю особистості в цілому. Результати емпіричного дослідження психологічних чинників розвитку комунікативної компетентності майбутніх психологів у медійному просторі показали, що майже половина майбутніх психологів продемонстрували нам високі показники тривожності. Лише третина студентів показали високі показники комунікативного контролю та емоційного інтелекту. Показники самооцінки також були незадовільними. За допомогою коефіцієнту кореляції за Пірсоном, ми встановили найбільш значущі чинники (самоконтроль у спілкуванні, особистісна тривожність та професійна медіакомпетентність психолога (як опосередкований чинник)), чинники середнього рівня значимості (управління емоціями інших, самомотивація, ситуативна тривожність та емпатія) та чинники низького рівня значущості (управління своїми емоціями, емоційна обізнаність та самооцінка) на розвиток комунікативної компетентності психолога у нових медіа.

2. The thesis is devoted to the theoretical substantiation and experimental study of the problem of psychological factors of development of future psychologists' communicative competence in the media space. An analysis of the philosophical, pedagogical and psychological literature dedicated to the topic of the study was carried out. The main approaches (dialectical, cognitive, systemic, acmeological, axiological, competence) and directions (humanistic and behavioristic) to the study of the studied phenomenon are analyzed. The analysis of scientists' views on the future psychologists' communicative competence in the media space showed that the media aspect is new both in the work of a psychologist and in scientific and psychological research. In the psychological and pedagogical literature,

only some aspects of communicative competence in the media space are considered. The definition of the future psychologists' communicative competence in the media space was formed as a set of knowledge, abilities and skills necessary for successful communication in the media space, with the aim of realizing professional goals, including: educational activities in the media space, organization of online events (marathons, conferences, trainings), ensuring high-quality individual work with clients, organizing effective feedback, publishing and advertising activities, etc. It consists of four components, where a fourth component is added to the traditional ones (cognitive, emotional, behavioral) – media (professional media competence). Psychological factors of the development of the future psychologist' communicative competence in new media have been established. Knowledge of the peculiarities of the psychologists' professional activity in the media space, which is an online environment of new media, where a psychologist implements professional activity in three directions (education, advertising and individual work with clients) and opens up a number of opportunities (spatial, temporal, financial, professional). The media space is characterized by a number of properties (mobility, interactivity, convergence and rhizomity). The specifics of the psychologist' professional media competence as a set of technical and marketing knowledge, abilities and skills, personal qualities and psychological readiness for activity in a new format, which are necessary for a specialist for successful professional implementation in the media space, are substantiated. Based on the analysis of scientific sources and in accordance with the characteristics of the future psychologists' communicative competence in the media space, the criteria (communicative, organizational, technical, marketing and psychological) and levels (low, average and high) of the future psychologists' communicative competence in the media space are substantiated. A low level indicates the lack of formation of several of the defined criteria in general (communicative, organizational, technical, marketing and psychological) and the presence of basic knowledge, abilities and skills according to other criteria; average level – about the formation of basic knowledge, abilities and skills according to all five criteria; a high level shows the formation of a sufficient number of knowledge, abilities and skills according to all five criteria for the professional activity of a psychologist in the media space. The results of the ascertainment experiment proved that the average and low indicators of the studied phenomenon are observed in the majority of future psychologists, in contrast to practicing colleagues. Calculations of χ^2 of the Fisher test showed that the indicators of communicative abilities, professional media competence and communicative competence in the media space among practicing psychologists and future psychologists differ significantly, while the indicators of organizational abilities are similar. We assume that these significant differences in indicators are related to the availability of professional experience and the orientation of practicing psychologists to the requirements of modernity, and the level of organizational abilities is an individual and psychological feature of the personality as a whole. The results of an empirical study of psychological factors of the development of future psychologists' communicative competence in the media space showed that almost half of future psychologists showed us high levels of anxiety. Only a third of students showed high indicators of communicative control and emotional intelligence. Self-esteem indicators were also unsatisfactory.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- 1. Ponomarenko T. Implementation of Information and Communication Technologies in the Process of Future Psychologists' Training in Consideration of Their Learning Motivation / T. Ponomarenko, V. Zelenin. // International Journal of Information and Education Technology. – 2022. – №12(4). – P. 352–358. DOI:

- 2. Пономаренко Т.І. Рівень комунікативної компетентності особистості як детермінанта конфліктологічної активності підлітків / Тетяна Ігорівна Пономаренко. // Humanitarium. – 2019. – №45. – С. 85(2) – 92. DOI: 10.31470/2308-5126-2019-45-2-85-92
- 3. Пономаренко Т. І. Особливості побудови зворотного зв'язку в онлайн комунікації психолога при груповій взаємодії. / Тетяна Ігорівна Пономаренко. // Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія № 12. Психологічні науки. – 2019. – №8(53). – С. 66 – 75. DOI: 10.31392/NPU-nc.series12.2019.8(53).07
- 4. Пономаренко Т.І. Особливості комунікативної медіакомпетентності сучасних психологів-студентів і практиків / Тетяна Ігорівна Пономаренко. // Науковий часопис НПУ імені МП Драгоманова. Серія 12. Психологічні науки. – 2020. – №12(57). – С. 90–100. DOI:10.31392/NPU-nc.series12.2020.12(57).08
- 5. Пономаренко Т. І. Професійне вигорання практичних психологів що працюють в онлайн просторі – стан проблеми, причини та психопрофілактика / Тетяна Ігорівна Пономаренко. // Психологічний часопис. – 2021. – №7(3). – С. 58 – 66. DOI: 10.31108/1.2021.7.3.6
- 6. Пономаренко Т. І. Онлайн-марафон як психотехнологія розвитку комунікативної компетентності майбутніх психологів у медійному просторі / Пономаренко. // Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology. – 2021. – №9(259). – С. 70–74. DOI: 10.31174/SEND-PP2021-259IX101-17
- 7. Ponomarenko T. Media competence as a factor of professional self-realization of a practical psychologist / V. V. Zelenin, T. I. Ponomarenko // New stages of development of modern science in Ukraine and EU countries / V.V. Zelenin, T. I. Ponomarenko. – Riga, Latvia: “Baltija Publishing”, 2019, – P. 357 – 373. DOI: 10.30525/978-9934-588-15-0-122
- 8. Ponomarenko T. Media competence of a future psychologist as a condition of successful professional fulfillment / V. V. Zelenin, T. I. Ponomarenko // Modern researches in psychology and pedagogy: Collective monograph. Riga: Izdevnieciba “Baltija Publishing”. 2020, – P. 163 – 181. DOI:10.30525/978-9934-588-36-5/9
- 9. Пономаренко Т.І. Коучинговий підхід у розвитку комунікативної компетентності майбутніх практичних психологів. Теорія і практика сучасної науки. Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 23-24 листопада 2018 року). – Херсон : Видавництво «Молодий вчений», 2018. – Ч. 2. – С. 63 – 66.
- 10. Пономаренко Т.І. Розвиток усвідомленості та самосвідомості особистості: підходи та практика. International scientific and practical conference «Prospects for the development of psychology as a science in EU countries and Ukraine» : Conference proceedings, February 1–2, 2019. Warsaw: Izdevnieciba «Baltija Publishing», P. 88 – 91.
- 11. Пономаренко Т.І. Сучасні особливості комунікативної компетентності майбутніх психологів. Мова – душа народу: психологічний вимір: збірник наукових праць учасників міжвузівського круглого столу (21 лютого 2019 року, м. Київ) [Електронне видання] / за загальною редакцією доц. Вольнової Л.М. – Київ, 2019. – С. 31 – 32.
- 12. Пономаренко Т.І. Професійна зрілість особистості випускника-психолога: сутність і зміст поняття. La science et la technologie à l'ère de la société de l'information: coll. de papiers scientifiques «пІГОп» з avec des matériaux de la conf. scientifique et pratique internationale, Bordeaux, 3 mars, 2019. Bordeaux : OP «Plateforme scientifique européenne», 2019. V.8. – P. 24 – 29.
- 13. Пономаренко Т.І. Особливості професійної діяльності психологів у медіапросторі. Медіапсихологія: метаморфози масової свідомості в умовах інформаційної війни / Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 15 квітня 2019 р.) ; [за ред. Л.А. Найдьонової]. – [Електронний ресурс]. – 2019. – режим доступу: <http://mediaosvita.org.ua/book/mediapsyhologiya...matsijnoyi-vijny/>
- 14. Пономаренко Т.І. Вебінар як форма навчальної та професійної діяльності майбутніх психологів. Кіберсоціалізація в умовах пандемії / Матеріали IV науково-практичного семінару (м. Київ, 5 листопада 2020 р.); [за ред. Л.А. Найдьонової] ; [укладач Н.Л. Дятел]. – [Електронний ресурс]. – 2020. – режим доступу: iv-mizhinstytutskyj-seminar-kibersotsializatsiya-v-umovah-pandemiyi

- 15. Пономаренко Т.І. Просвітництво як напрямок діяльності психолога у медіапросторі. Соціальна психологія сьогодні: здобутки і перспективи: матеріали доповідей учасників II Всеукраїнського Конгресу із соціальної психології « (м. Київ, 7 – 8 листопада 2019 р.) [Електронне видання] /відповідальний за випуск канд. юр. наук, доцент З.Ф. Сіверс; укладач канд. психол. наук А.В. Полегенько – Київ, 2019. – С. 299 – 303. DOI: 10.33120/UCSPProceedings-2019
- 16. Пономаренко Т.І. Інформальна освіта як умова формування професійної медіакомпетентності майбутніх психологів. Освіта і наука – 2020. 36. наукових праць. – К: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2020. – 773 – 774.
- 17. Пономаренко Т.І. Психологічні особливості організації дистанційного навчання в школі в умовах світової пандемії. Методи і технології загальної і соціальної психології та психотерапії в умовах сучасного 9 суспільства / Матеріали IV науково-практичної конференції з міжнародною участю (21 травня 2020 року, м. Київ). [За ред. д.п.н., проф. С.О. Ставицької, к.п.н., доц. Д.Д. Отич, к.п.н., доц. А. Ф. Федоренко]. – Київ: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2020. – С. 167 – 171.
- 18. Пономаренко Т.І. Комунікативна компетентність сучасного психолога як чинник формування психологічної безпеки суспільства. Медіаторчість в сучасних реаліях: протистояння медіатравмі. Випуск третій [Електронний ресурс] / Матеріали Всеукраїнської наукової інтернет-конференції (з міжнародною участю) (м. Київ, 19 червня 2020 р.); [укладач Ю.С. Чаплінська, ред. Н.Л. Дятел]. – 2020. – режим доступу: <http://mediaosvita.org.ua/book/iii-vseukrayinska-naukovo-praktychna-internet-konferentsiya-z-mizhnarodnoyu-uchastyu-mediatvorchist-v-suchasnyh-realiyah-protystoyannya-mediatravmi/>
- 19. Пономаренко Т. І. Медіаторчість сучасного психолога в соціальних мережах. Медіаторчість в сучасних реаліях: протистояння медіатравмі. Випуск четвертий [Електронний ресурс] / Матеріали Всеукраїнської наукової інтернет-конференції (з міжнародною участю) (м. Київ, 25 червня 2021 р.); [укладач Ю.С. Чаплінська, ред. Н.Л. Дятел]. – 2021. – режим доступу: <http://mediaosvita.org.ua/book/iv-vseukrayinska-naukova-internet-konferentsiya-z-mizhnarodnoyu-uchastyu-mediatvorchist-v-suchasnyh-realiyah-protystoyannya-mediatravmi/>
- 20. Пономаренко Т. І. Комунікативна компетентність практичного психолога у медійному просторі як сучасний феномен // Мова: психологічні, соціальні та ентокультурні аспекти: збірник наукових праць учасників круглого столу (9 листопада 2021 року, м. Київ) [Електронне видання] / Ред. колегія: Вольнова Л.М., Чевельча Т.Р.; за заг. ред. доц. Вольнової Л.М. – Київ : НПУ ім. М. – 2011.– С. 39 -41.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Зеленін Всеволод Володимирович

2. Vsevolod V. Zelenin

Кваліфікація: к. психол. н., доц., 19.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-1267-9308

Додаткова інформація: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57210885553>

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, буд. 9, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Співак Любов Миколаївна
2. Liubov M. Spivak

Кваліфікація: д. психол. н., професор, 19.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-3653-5432

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Заклад вищої освіти "Відкритий міжнародний університет розвитку людини "Україна"

Код за ЄДРПОУ: 30373644

Місцезнаходження: вул. Львівська, буд. 23, Київ, 03115, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Помиткіна Любов Віталіївна
2. Lubov V. Pomytkina

Кваліфікація: д. психол. н., професор, 19.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-2148-9728

Додаткова інформація: <https://scholar.google.com.ua/citations?user=WCi13VwAAAAJ&hl=ru>

Повне найменування юридичної особи: Національний авіаційний університет

Код за ЄДРПОУ: 01132330

Місцезнаходження: проспект Любомира Гузара, буд. 1, Київ, 03058, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Федоренко Алла Федорівна
2. Alla F. Fedorenko

Кваліфікація: к.психол.н., доц., 19.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-8180-4494

Додаткова інформація: <https://scholar.google.com.ua/citations?user=5tIyCOwAAAAJ&hl=uk>

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, буд. 9, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Мозгова Галина Петрівна
2. Halyna P. Mozghova

Кваліфікація: д. психол. н., професор, 19.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-4836-245X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 44807628

Місцезнаходження: вул. Пирогова, буд. 9, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Рідей Наталія Михайлівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Рідей Наталія Михайлівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Кліваденко Наталія Іванівна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна